

WAT ZEI HIJ ZELF?

Niemand deed de dingen die Hij deed

ZONDER DWARSLIGGERS RIJDT GEEN TREIN. Bart D. Ehrman PhD is één van de dwarsliggers in de theologische wereld. Van de opstanding van Jezus moet hij niets hebben. Hij ontleedt de teksten van het Nieuwe Testament en verwijst veel ervan naar de prullenbak. Paulus zou bepaalde brieven niet geschreven hebben en andere stukken zouden van een latere datum zijn. Paulus zou Jezus als gewoon mens naar een goddelijke status hebben gebracht. Jezus is zeker een historisch persoon en is gekruisigd door Pontius Pilatus. Maar de rest? Nee!

Het mag duidelijk zijn dat ik het volledig met hem oneens ben. Toch kunnen we van hem leren. Ik geloof dat de boeken in de Bijbel door God geïnspireerd zijn. Ehrman zet bij elk vers een kanttekening. Een aantal kernverzen dateren volgens hem al uit de tijd van de eerste christenen. Weliswaar is hij het inhoudelijk niet met de belijdenissen in deze verzen eens, toch accepteert hij ze als oorspronkelijk, authentiek en erg antiek. Door deze kritische houding vallen deze verzen nog meer op. Ik zou ze gemakkelijk als structureel onderdeel van de tekst kunnen zien en niet als een bekende en vaak gebruikte belijdenis. Maar hij heeft volgens mij een punt. Net zoals wij in een brief een paar dichtregels of een vers aanhalen, haalde Paulus bekende credo's aan. Een aantal lichten we eruit.

De eerste dateert al van de dag van de opstanding zelf en staat in Lukas 24: 34 *De Heere is werkelijk opgewekt en is aan Simon verschenen*. Een getuigenis van de eerste dag en dan te bedenken dat de volgelingen verslagen en radeloos waren. Hun Meester had immers gefaald. Een ooggetuige die nog maar een paar dagen geleden verklaarde die Man niet te kennen. Een omslag in morele moed.

Andere credo's zijn van een iets latere datum. In 1Kor. 15: 3-8 staat een heel bekende:

Want ik heb u ten eerste overgeleverd wat ik ook ontvangen heb,

- *DAT Christus gestorven is voor onze zonden, overeenkomstig de Schriften,*
  - *EN DAT Hij begraven is,*
  - *EN DAT Hij opgewekt is op de derde dag, overeenkomstig de Schriften,*
  - *EN DAT Hij verschenen is aan Kefas, daarna aan de twaalf.*
  - *DAARNA is Hij verschenen aan meer dan vijfhonderd broeders tegelijk, van wie de meesten nu nog in leven zijn, maar sommigen ook zijn ontslapen.*
  - *DAARNA is Hij verschenen aan Jakobus, daarna aan alle apostelen.*
- En als laatste van allen is Hij ook aan mij verschenen, als aan de ontijdig geborene.*

Let op de aanhef, Paulus geeft aan dat dit credo aan hem overgeleverd is en dus niet van hemzelf is. Deze regels lezen als een puntdicht, een ezelsbruggetje en

zijn daardoor goed te onthouden. Dit voorkomt vergissingen of veranderingen. Een perfecte manier om de kern door te geven.

Twee andere credo's zijn: Rom 1: 3-4 *ten aanzien van Zijn Zoon, Die wat het vlees betreft geboren is uit het geslacht van David. Wat de Geest van heiliging betreft, is met kracht bewezen dat Hij de Zoon van God is, door Zijn opstanding uit de doden, namelijk Jezus Christus, onze Heere.* En Rom. 4: 25 *Die om onze overtredingen is overgeleverd, en opgewekt om onze rechtvaardiging.*

Het volgende gedeelte wordt wel het Doopcredo genoemd. Rom. 10: 9 *Als u met uw mond de Heere Jezus belijdt en met uw hart gelooft dat God Hem uit de doden heeft opgewekt, zult u zalig worden.* Lees Handelingen 8: 26-38 maar eens in verband met dit credo.

Het oude Joodse credo uit Deut. 6: 4 luidt: *Luister, Israël! De HEERE, onze God, de HEERE is één!* Dit lees je terug in 1Kor. 8: 6 *toch is er voor ons maar één God: de Vader, uit Wie alle dingen zijn, en wij voor Hem, en één Heere: Jezus Christus, door Wie alle dingen zijn en wij door Hem.* Hierin wordt aan God en Jezus dezelfde waarde en dezelfde capaciteiten en eigenschappen toegeschreven.

Wat is nu de betekenis van deze belijdenissen in de brieven? Ten eerste zijn vrijwel alle onderzoekers het eens over de ouderdom en echtheid van de credo's. Soms wordt de brief omstreden geacht, maar niet de credo's zelf. Tussen de dood en opstanding van Christus en deze belijdenissen zitten slechts enkele maanden tot hooguit een paar jaar. Die teksten geven allemaal de kern van het evangelie weer: Jezus is voor ons gestorven en opgestaan. Jezus is dus niet beetje bij beetje van een goed mens tot god geëvolueerd. Hij was vanaf het eerste moment volgens alle getuigen Kurios, Heer. Zag Jezus dat zelf ook zo? Was Hij God?

De nieuwe psychiater kwam op de zaal. Bij het eerste bed vroeg hij: 'Wie bent u?' 'Napoleon' was het antwoord. 'Wie heeft u dat verteld?' vroeg de psychiater. 'God'. 'Écht niet!' klonk het uit het volgende bed. Mensen die beweren Napoleon of God te zijn hebben psychiatrische hulp nodig.

Als Jezus beweerde God te zijn, gold dat natuurlijk ook voor Hem. Maar beweerde Hij dat überhaupt wel zelf of legden zijn volgelingen Hem dat in de mond? In alle redelijkheid kun je zeggen dat Jezus zichzelf als God zag. Hij gebruikte daarbij de volgende verwijzingen:

PLAATS WAAR HIJ THUISHOORT

Joh. 10: 36-37 *zegt u dan tegen Mij, Die de Vader geheiligd en in de wereld gezonden heeft: U lastert God, omdat Ik gezegd heb: Ik ben Gods Zoon? Als Ik niet de werken van Mijn Vader doe, geloof Mij dan niet.* Ook in Joh. 8: 23-24 claimt Jezus 'van boven' te komen. Tijdens de Hemelvaart zagen de omstanders dat Jezus werd opgenomen in de hemel. Dit versterkte voor hen het feit dat Jezus naar Zijn Vader ging. Als Hij plotsklaps verdwenen was dan hadden de achtergeblevenen niet het gevoel

dat Hij weer ‘naar boven’ in de zin van ‘naar God’ was gegaan. ‘Van boven’ en ‘van God’ betekende in die tijd hetzelfde.

POSITIE WAARAAN HIJ ZIJN GEZAG ONTLEENT

Alle profeten in het oude Testament zetten hun woorden kracht bij met de term ‘Zo zegt de Heere’. Zij spreken uit naam van God. Maar Jezus spreekt zelf als gezaghebbend: ‘Ik zeg u’ of ‘Ik zeg u de waarheid’. Zo ook in Lukas 12: 8-9 *En Ik zeg u: Ieder die Mij belijden zal voor de mensen, die zal ook de Zoon des mensen belijden voor de engelen van God. Maar wie Mij verloochenen zal voor de mensen, die zal verloochend worden voor de engelen van God.* Jezus maakt hier duidelijk dat Hij gezag heeft over de engelen. Dit doet Hij ook nadrukkelijk tijdens het verhoor door Pontius Pilatus (Joh. 18 en 19).

GELIJKWAARDIGHEID AAN GOD

Joh. 10: 25-29 *Mijn schapen horen Mijn stem en Ik ken ze en zij volgen Mij. En Ik geef hun eeuwig leven; en zij zullen beslist niet verloren gaan in eeuwigheid en niemand zal ze uit Mijn hand rukken. Mijn Vader, Die hen aan Mij gegeven heeft, is meer dan allen, en niemand kan hen uit de hand van Mijn Vader rukken. Ik en de Vader zijn Één.* Jezus geeft aan op gelijke hoogte met God te staan en benadrukt dit met de woordvolgorde *Ik en de Vader*. De omstanders trekken dan ook dezelfde conclusie: *Wij stenigen U niet vanwege een goed werk, maar vanwege godslastering, namelijk omdat U, Die een Mens bent, Uzelf God maakt.* Jezus neemt Zijn woorden echter niet terug.

In Joh. 8: 58 zegt Jezus tegen de farizeeërs: *Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Vóór Abraham geboren was, ben Ik.* De farizeeërs begrijpen heel goed dat Jezus direct verwijst naar de Naam van God (Ex. 3: 14). Ze reageren furieus. De uitdrukking ‘Ik ben’ kom je op veel meer plekken in de evangeliën tegen.

Johannes 10 in zijn geheel is een feitelijke verwijzing naar de goddelijkheid van Jezus. De gelijkenis van de goede Herder is er een vol verwijzingen naar het Oude Testament. God wordt aangeduid als De Herder van Israël. Jezus verwijst hier rechtstreeks naar Jesaja 40 en Ezechiël 34. Maar ook het licht der wereld verwijst naar het Licht van Israël (Job 36: 30, Ps. 27: 1, Ps. 104: 2). Jezus gaf Zijn tijdgenoten in niet mis te verstane bewoordingen te kennen dat Hij Zich gelijkstelde aan God.

Om met de woorden van Lewis te eindigen: U moet een keuze maken. Of deze man was, en is, de Zoon van God, of hij is een gek of erger... U kunt hem het zwijgen opleggen door hem een gek te noemen, u kunt hem bespugen en hem doden alsof hij een demon was; of u kunt aan zijn voeten vallen en hem Heer en God noemen. Maar laten we niet met die neerbuigende onzin aankomen dat hij een groot menselijk leraar was. Hij heeft die optie niet voor ons opengelaten. Dat lag niet in zijn bedoeling. ■